УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 202. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1969 No. 202. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 31 жовтня 1969

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ЗАЯВИВ провідникам зорганізованого робітництва, що він і надалі підтримує свою давнішу думку, що робітництво повинно у своєму власному інтересі не вимагати тепер завеликих заробітних платень, бо це було б перешкодою для поборювання інфляції, що є в програмі республіканського Уряду. Президент розмовляв в цій справі з головою Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Джорджом Міні. Присутній був на цій конференції секретар праці Джордж П. Шулц. Міні заявив, що робітництво вимагає більших платень бо внаслідок інфляції зменшилася купівна сила їхніх заробітків.

ЛІБЕРАЛЬНІ КОНҐРЕСМЕНИ СТАРАЮТЬСЯ поширити ту реформу закону про обов'язкову військову службу, яку запроєктував президент Ніксон. Президент Ніксон вніс проєкт до Конґресу, щоб до військової служби покликували за допомогою жеребка тих 19-річних юнаків, яких військові комісії визнають за фізично й умово здібних до служби у збройних силах країни. Студенти академічних шкіл могли б діставати відкладення на 4 роки покликання до служби у збройних силах. Конґресмени Роберт Л. Леґґетт із Каліфорнії та Аллард К. Левенстейн з Ню Йорку і 12 інших демократів лібералів хочуть повної зміни закону про обов'язкову службу та плянують скасувати привілей студентів просити про відкладення військової повинности. В Сенаті нема виглядів на це, щоб цього року схвалити реформу закону обов'язкової служби.

ГОЛОВА СЕНАТСЬКОЇ КОМІСІЇ в справі харчування і людських потреб сенатор Джордж С. МекҐоверн, демократ із Південної Дакоти заявив, що Уряд повинен подбати про це, щоб окремий федеральний хемічний центр випробовував щодо безпеки для людського здоров'я всякі додатки до харчів, ліки та хемікалії, якими нищиться комахи. Його критика теперішнього стану виникла внаслідок того, що тепер немає певности щодо нешкідливости додатків до харчів, як це видко з того, що треба було заборонити вживати штучне солодиво .т зв. „сайкламейт" та „моносодіюм ґлутамейт", бо перше з них спричиняє пістряка в тварин, а друге пошкоджувало мозок в мишей.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ СПОСОБІВ І ЗАСОБІВ схвалила законопроєкт, згідно з яким 4 мільйони нефармерських робітників зможуть користати з допомоги для безробітних. Тепер коло 60 мільйонів робітників зі всіх 76 мільйонів затруднених мають право на федеральну допомогу на випадок безробіття. Закон про забезпечення на випадок безробіття схвалено 30 років тому. Новий законопроєкт обіймає такі категорії робітників, що зможуть користати з забезпечення на випадок безробіття: працівників неприбуткових організацій, робітників, що працюють в стейтових шпиталях і коледжах, продавців та затруднених в малих фірмах й інших.

У СВІТІ

ЗСА І СОВЄТИ ЗРЕВІДУВАЛИ текст пропонованого ними міжнародного договору проти використовування морського дна для магазинування атомової зброї. Вони вирeклися, між іншим, права закладати „вето" проти поправок, зголошуваних іншими членами Конференції роззброєння чи Генеральної Асамблеї ОН, та погодилися, щоб після 5-ох років перевести перегляд того договору з погляду його практичної доцільности. Проти різних постанов того договору, устійненого між ЗСА і Совєтським Союзом, застерігалися Канада, Індія, Пакістан, Арґентина, Швеція і Юґославія, а представник Бразилії заявив, що він продовжуватиме опозицію проти того договору на Генеральній Асамблеї ОН.

МІЖНАРОДНИЙ РОЗ'ЄМЧИЙ СУД відмовив проханню Франції, щоб вона могла розкопати масові могили жертв нацистського терору в Берґен - Бельзен, щоб похоронених там французів перевести до Франції. Голова того 9-членного суду швед Ґуґо Вікстром заявив, що хоча можна зрозуміти арґументи Франції, яка покликалася на договір з Німеччиною з 1954 року про право Франції перевезти тіла французьких жертв гітлерівського терору, проте до того суду надійшли тисячі листів від родин похоронених в масових могилах кревних, щоб дозволити їм спочивати у вічному сні й не розкидувати їхніх тлінних залишків. Суд прихилився до того арґументу.

ОПОЗИЦІЙНІ ПОСЛИ В ЗАХІДНЬОНІМЕЦКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ (Бундестаґу) виступили з гострою критикою пропозиції теперішнього канцлера Віллі Брандта, щоб Західня Німеччина визнала Східню Німеччину, як окрему суверенну державу. Вони заявили, що цього роду пляни можуть підважити основи німецької державности взагалі. Зокрема рішуче виступав проти Брандта його попередник на становищі канцлера Курт Ґорґ Кізінґер. Пропозиція Брандта визнати Східню Німеччину була висловлена у зв'язку із плянованою Брандтом зміною політики у відношенні до комуністичних країн Східньої Европи.

ПРОГОЛОШЕНА В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ АМНЕСТІЯ охопила понад 300 політичних противників режиму президента Нґуєна Ван Тіє, між ними також видатного буддистського ченця Тіха Тієна Міня, що був ув'язнений у березні цього року за аґітацію проти військової служби і підтримування дезертирів. Проголошено цю амнестію з нагоди Національного Дня Південного В'єтнаму, що припадає на суботу 1 листопада ц. р. Водночас із цим південнов'єтнамський режим звільнив 88 полонених вояків В'єтконґу.

В ЛИВАНІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ БОЇ між військами ливанського уряду і палестинськими партизанами. Об'єднана Аробська Республіка подала до відома, що вона погодилася започаткувати переговори між урядом Ливану і повстанцями, щоб довести до закінчення конфлікту.

ДО ГОНҐ КОНҐУ ПРИБУЛО СЕМЕРО НІМЦІВ — західньонімецьких техніків і членів їх родин, що були в'язнені протягом 14 місяців у Комуністичному Китаю, куди вони прибули на працю за згодою комунокитайського уряду. Формально їх не обвинувачували в ніяких злочинах, а тільки заявляли, що їх тимчасово притримують у зв'язку із митною перевіркою.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН У ТАНТ ПЕРЕСТЕРІГ проти дальшого загострювання такої ситуації на Близькому Сході, яка погрожує перетворитися у „100-літню війну". У Тант виголосив промову на бенкеті Морської Ліги у Валдорф - Асторії в Ню Йорку.

У 51-і РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

„1 Листопада 1918 року у Львові"
Малюнок Едварда Козака

1 ЛИСТОПАДА

Кривавим листом котить падолист —
і серце прагне знов далеких візій:
Щоб понад нами знову пронеслись
бої одважні і залізні.

Щоби дзвеніли списи і шаблі
і жах вогню будив до дня оселі,
щоб ісходило сонце на землі
в вінку шрапнелів.

Щоб місто знов під ґоботи ватаг
коври стелило і стяги шовкові,
щоб в синім небі стрічка золота
благословила нашій крові.

Богдан Кравців

Уряд здійснюватиме об'єднання шкіл згідно з рішенням Найвищого Суду

Вашингтон. — Президент Ніксон заявив в Білому Домі, що ним очолюваний Уряд здійснюватиме об'єднання шкіл для білих і негритянських учнів згідно з рішенням Найвищого Суду ЗСА, це значить „негайно", а не з відкладанням на пізніше, на що був погодився недавно Департамент Справедливости. Найвищий Суд ЗСА вирішив справу апеляції, яку внесли були представники негритянського населення зі стейту Міссісіпі проти того, що суд був дозволив не об'єднувати покищо шкіл в 33-ох шкільних районів того стейту. Президентова заява в справі об'єднання шкіл тотожна з заявами головного прокуратора Джана Н. Мітчелла та секретаря Здоров'я, Освіти і Добродійности Роберта Г. Фінча. Ці секретарі заявили, що не буде конституційної кризи внаслідок того, що не буде негайного об'єднання як цього вимагає суддейська частина Уряду. Пресовий секретар Білого Дому Роналд Л. Ціґлер ясно заявив, що „Уряд здійснюватиме рішення Найвищого Суду" і дбати про негайне об'єднання шкіл.

Ніксон пропонує закон про охорону споживачів

Вашингтон. — Президент Ніксон вніс до Конґресу законопроєкт про охорону споживачів, який прихильники Уряду назвали „Біллом оф райтс" консументів. Та відомий оборонець споживачів Ралф Нейдер заявив, що урядовий проєкт недостатній. Найважливішим пунктом урядового проєкту є те, що споживачі можуть об'єднуватися в групи та спільно вносити скарги до суду, домагаючися відшкодування за шкоди, спричинені обманом продавців. Федеральна Торговельна Комісія має дістати більші повновласті для оборони споживачів. При головному прокураторові мав би бути зорганізований новий Уряд Споживчих Справ, який мав би допомогти споживачам.

Американець, норвежець і англієць дістали нагороди Нобеля з фізики

Стокгольм. — 40-річний професор теоретичної фізики в Каліфорнійському Інституті Технології Мюррей Джел-Ман, дістав нагороду Нобеля за праці з ділянки органічних молекулів, причому свій перший науковий твір він оприлюднив, коли мав 24 роки, а в два роки пізніше його покликали до названої вгорі високої школи. 51-літній англієць Дерек Г. Р. Бартон, професор в Імперському коледжі науки й технології в Лондоні, дістав нагороду з ділянки органічної хемії, а 72-літній емеритований професор університету в Осльо Одд Гассель дістав нагороду Нобеля з ділянки за „розвиток і застосування концепції згідливости у хемічних процесах". З кожною нагородою пов'язана сума 73,000 дол.

У Каліфорнії вийшла „Ювілейна книга Українського Культурного Осередку"

Лос Анджелес, Каліф. — На відзначення 25-ліття організованого українського життя і 10-ліття заснування та праці Народного Дому в Лос Анджелесі вийшла за редакцією Івана Овечка великого формату книжка на 252 сторінки „Ювілейна Книга УКО", з багатьма фотоілюстраціями. У передмові ред. І. Овечка сказано, що книжка вийшла спільними зусиллями всіх існуючих в Лос Анджелесі українських церковних і світських організацій, праця яких широко відбражена в цьому виданні, хоча „це не повна історія української еміґрації в Лос Анджелесі, а лише джерело для майбутніх істориків і дослідників". 30 сторінок у книжці займають реклямні оголошення, 10 стор. — біографічний покажчик статтей і віршів Івана Овечка. Більші статті-огляди з життя й праці української еміґрації в Лос Анджелесі, що розпочалась прибуттям о. Агапія Гончаренка до Каліфорнії в 1876 р., дали в збірнику: Микола Новак, д-р А. Вусик, о. П. Маєвський та ін. Книжка надрукована фотоспособом.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОСЛАВЛЯВ РОЛЮ НАЦІОНАЛЬНИХ ГРУП В ЗСА І ОБІЦЯВ ЇМ ПІДТРИМКУ

Вашингтон. — „Американці чужинецького роду виявляють великий патріотизм у найкращому розумінні цього слова. Вони люблять батьківщину своїх батьків і люблять Америку. Хочу співпрацювати з усіма тими національними групами" — заявив президент Ричард М. Ніксон до кругло 250 республіканців із 29-ох різних національних груп, зібраних у Білому Домі в четвер 30-го жовтня ц. р. Президент, який промовляв без ніякого клаптика паперу у руці, зазначив на вступі, що він розуміє вагу національних груп в Америці без уваги на партійну, республіканську чи демократичну приналежність. Але він дякував за підтримку всім тим членам національних груп, які були активними в його виборчій кампанії у 1968 р. чи голосували за нього. Він радий, що в Америці існує аж так багато різних національних груп, бо вони збагачують американську культуру й звичаї та формують спільний американський спосіб життя. Він „гордий, що має віце-президента з грецького роду, який робить велику роботу для Уряду". Президент ствердив, що сам він мав маму ірляндку, а батько мав німецьких предків. Більшість американців походять з якоїсь европейської нації. Спадщина Америки багата власне завдяки тим іміґрантам. Президент признав, що йому не дуже подобається термін „етнічні групи", проти якого дехто застерігається. Тому він волів вже термін національної „спадщини". Наприкінці обіцяв підтримку національним групам. — Після Президента промовляв віце-президент Спіро Еґню, який ствердив, що хоч його батько був греком, проте по лінії його матери його предки були французами й німцями. „Ваша приявність тут, говорив Віце-президент, є доказом вашого довір'я до цієї країни і її проводу. Ґратулюю вам за включення себе в зорганізоване американське політичне життя". Після того голова так званої „Групи Спадщини" при Республіканському Крайовому Комітеті, Ляшльо Паштор, мадярський іміґрант, представляв Президентові кожного приявного. Були між ними й дев'ять українців, а саме: проф. Мирон Куропась, голова Українсько-американської республіканської федерації і голова республіканських національних груп у стейті Іллиной. — Мирон Леськів, голова організації українських республіканців у стейті Ню Джерзі, як теж голова всіх республіканських національних груп у Ню Джерзі. Петро Пуцило, заступник голови Федерації українсько - американських республіканців, д-р Володимир Душник, редактор видань УКК, д-р Матвій Стахів з дружиною Францискою („Народна Воля"), ред. Іґнат Білинський („Америка"), ред. І. Кедрин-Рудницький („Свобода") і Степан Скубик із Вашинґтону.

На вступі того зібрання у

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ладж пропонує вести дальші переговори за закритими дверми, в'єтнамські комуністи не погоджуються

Париж. — Амбасадор Генрі Кебот Ладж, голова американської делеґації у в'єтнамських переговорах в Парижі виступив в четвер 30 жовтня ц.р. з пропозицією, щоб дальші — досі цілком безуспішні переговори — відбувати не прилюдно, а за замкненими дверми, в обмеженому крузі представників кожної із сторін. Подав таку пропозицію Генрі Кебот Ладж на сороковому з черги пленарному засіданні, стверджуючи, що вже найвища пора вийти з безплідних розмов і започакувати серйозні переговори в справі миру у В'єтнамі. Мало б відбутися таке засідання 4 листопада ц.р. після того, як президент Ніксон виступить із промовою в справі миру у В'єтнамі. Провідник північнов'єтнамської делеґації Хуан Туї відкинув з місця пропозицію Ладжа, засуджуючи її, за комуністичним звичаєм, як нову спробу „камуфляжу" і намагання уряду З'єднаних Стейтів Америки „обдрити публічну опінію" про справжні цілі ЗСА і про їх небажання закінчити війну і вивести свої війська з Південного В'єтнаму. Замість того Туї пригадав свою пропозицію з 16 жовтня ц.р., щоб ЗСА започаткували „приватні розмови" з „тимчасовим революційним урядом" В'єтконґу.

Генрі Кебот Ладж

Підкинена бомба і пожежа пошкодили устаткування „Народної Волі"

Зі Скрентону в останній хвилині інформують, що вночі з четверга на п'ятницю, 31-го жовтня, там невідомі ще виновники підкинули „коктейл"-бомбу до приміщень віддомого українського тижневика „Народна Воля". Бомбу підкинено через вікно до друкарні. Виникла пожежа, яка спричинила поважні шкоди, вивівши з ладу лінотипи та інші машини і знищивши готовий склад чергового видання „Народної Волі", як і інші газетні і друкарські матеріяли. Під час вибуху бомби в приміщеннях „Народної Волі" нікого не було отже шкоди були тільки матеріяльні. Повної шкоди ще не встановлено, але існує можливість, що також кілька чергових видань „Народної Волі" не зможе появитись. Пожежу згасила пожежна сторожа а поліційні власті ведуть слідство.

В Баня Луці згинуло дев'ять осіб

Баня Лука, Юґославія. — Всупереч дотеперішнім даним, подано тепер до відома, що внаслідок землетрусу і спричинених ним руйнувань згинуло дев'ять осіб. У висліді проведеного в чотири дні після землетрусу перегляду знищень встановлено, що майже 80 відсотків усіх будинків в Баня Луці були зруйновані і їх мешканці мусітимуть жити протягом місяців у шатрах. Понад двадцять тисяч осіб, в тому числі шкільні діти і старші особи, були евакуйовані. Рятівничі бриґади далі ведуть розшуки за загинулими в румовищах домів. Місто Баня Лука, 200 миль на захід від Белграду, нараховувало 60,000 осіб, в тому також українців.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Велика Українська Громада відзначить Листопадові Роковини окремим Листопадовим Святом, що відбудеться тут в неділю, 9-го листопада о год. 5-ій по полудні в залі Школи Шопена. Святочну промову виголосить д-р Вінкентій Шандор. Прибуток з імпрези призначений на Дар для Українських Інвалідів.

В УВАН ВІДБУДЕТЬСЯ ДОПОВІДЬ ПРОФЕСОРА ІВАНА БАКАЛА

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА влаштовує в неділю 2 листопада ц. р. наукове засідання Комісії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом. Під час засідання проф. Іван Бакало виголосить доповідь на тему „Проблема релігії в системі освіти в Совєтському Союзі". Відбудеться засідання в приміщеннях УВАН при 206 Вест 100-тій вул. в Ню Йорку. Початок о год. 5-ій по пол.

УКРАЇНЦІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В НАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛІ В ЧИКАҐО

Чикаґо, Ілл. — В днях 1 і 2 листопада в порту „Нейві пір" відбуватиметься, як і щороку, Народний Фестиваль, з участю етнічних груп, що репрезентують мистецтво й культуру різних країн світу. Цього року там виступатимуть представники й ансамблі від понад 30 різних народів. Офіційно Народний Фестиваль відкриє посадник Чикаґа у неділю о 10-ій г. ранку. Українці також беруть участь у цьому Фестивалі, що притягає завжди багато тисяч глядачів.

В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ПЕДАГОГІЧНИЙ СЕМІНАР

З доручення двох Шкільних Рад, а саме Шкільної Ради Української Православної Церкви ЗСА і Шкільної Ради УККА відбудеться педагогічний семінар в Філядельфії, Па., в неділі 9, 16 і 30 листопада ц. р., від год. 2-ої по полудні до 6:45 ввечері, в Пластовому Домі, на розі вул. 10-ої і Дунканон. (Докладні інформації про те подано вже в „Свободі" з 4 жовтня ц. р.). Згідно з вирішенням керівництва семінару, в ньому повинні взяти участь всі кваліфіковані і некваліфіковані учителі та практиканти шкіл українознавства, з Філядельфії й околиці, в тому і з Балтімор й Вашинґтону, що приналежать до згаданих Шкільних Рад. Керівництво семінару запрошло до співучасти також учителів українознавства українських католицьких парохіяльних і монастирських шкіл з тієї місцевости й її околиці.

ВИСТАВКА КАТЕРИНИ КРИЧЕВСЬКОЇ

Ню Йорк. — Заходами Музею Української Народної Творчости Союзу Українок Америки та Українського Інституту Америки, в домівці УІАмерики при 5-ій евню і 79-ій вулиці в Ню Йорку відбудеться виставка малярських праць Катерини Кричевської. Відкриття 8-го листопада о 6 г. вечора. Виставка триватиме до 24 листопада, буде відкрита щодня вечорами, а в суботи й неділі від 1-ої до 5-ї по полудні.

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ УСК „ЛЬВІВ"

Клівленд, Огайо (зрв). — Дня 15 листопада 1969 р. відбудеться тут у головній залі Українсько - Американського Центру о год. 7-ій вечором Ювілейний Бенкет з приводу 20-річного успішного існування Українського Спортового Клюбу „Львів". Клюб має дві найбільш активні ланки: копаного м'яча і шахів. Дружина юніорів „Львова" здобула цьогорічний чемпіонат Обласної Ліґи Копаного М'яча в Огайо. Керівниками цієї дружини працюють Мирон Радзикевич і Олег Тарнавський. Екзекутиву Української Спортової Централі Америки й Канади репрезентуватиме на бенкеті інж. Володимир Кізима з Дітройту, віцепрезидент УСЦАК-у. Почесним гостем святкового бенкету буде Олександер Скоцень, колишній славний змагун львівської „України", гравець київського „Динамо", а після 1945 року визначний футболіст багатьох чільних команд копаного м'яча у Західній Европі. В програмі бенкету українське громадянство віддасть йому шану за його вкески для розвитку і слави українського спорту.

КЕҐІЛ І МОРФІ БУЛИ НА 10-МУ КОНҐРЕСІ

Ню Йорк. — Між численними американськими гостями, які вітали Десятий Конґрес Американських Українців були відомі конґресмени Вілліям Т. Кеґіл з Ню Джерзі та Джан М. Морфі з Ню Йорку. Конґресмена Кеґіла, який є тепер республіканським кандидатом на губернатора стейту, представив вібраним на Конґресі делеґатам п. Демидюк в неділю, 26-го жовтня, під час пленарної сесії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пам'ятаймо про Листопад

Відзначування світлих роковин Листопадового Зриву вже десятки років належить у нас до загальнонаціональних свят, до наших національних великоднів. І напевно не одному з нас, головно з-поміж полистопадових ґенерацій, приходила думка, чи справді потрібно продовжувати традицію Листопадового Свята, чи не включити б і „скомасувати" святкування поодиноких річниць великих історичних подій в одне загальне і всеобіймаюче національно-державне свято, у зв'язане з роковинами 22-го січня Свято Української Незалежности, що віддзеркалює сьогодні і віддзеркалюватиме у майбутньому найвищі прагнення українського народу.

Можна з певністю передбачати, що в майбутній вільній і незалежній Українській Державі також і справа одної великої і всеобіймаючої національно-державної річниці буде наладнана відповідним державним актом. Та поки це станеться, Листопадові Роковини цілком певно заслуговують на те, щоб їх щорічне святкування продовжувати так само, як і роковини 22-го січня та Шевченківські роковини. На це є багато причин і переконливих арґументів.

Листопадовий Зрив був блискучо здійсненим актом знаменитої стратегії. Подумати тільки: відірвана від свого материка частина народу, що віддавна перебувала під подвійною, бо польською і австро - угорською окупацією, спромоглася на те, щоб впродовж однієї ночі роззброїти окупанта і встановити свою владу в своїй столиці і вкоротці в цілому краю зорганізувати свою адміністрацію. Факт, що „встоятись не було сили", ні в чому не притемнює світлости того акту, що назавжди перерішив також державно - правну приналежність тієї етнографічної української землі до великого всеукраїнського материка.

Щорічні святкування Листопадових Роковин мають своє оправдання і в теперішньому положенні України під комуно - московською окупацією, як і для безперервних змагань українського народу до волі і незалежности. В таких актах, як Листопадовий Зрив і 22-го Січня, нарід і всі його ґенерації мають найсвітліші приклади та найбільшу заохоту.

Пам'ятаймо про Листопад!

Облудні гасла

Хоч правда, каже приказка, і випливає нагору з води, її все таки якийсь час можна заховувати від людського ока. Вже 52-ий рік таку операцію провадить ЦК КПСС у Совєтському Союзі: називання білого чорним чи гіркого солодким — завжди на порядку дня Москви. Найвиразніший приклад такого відношення до правди дають „Заклики ЦК КПСС до 52-ої річниці Жовтневої революції", надруковані у всій совєтській пресі. Цьогорічні гасла ЦК КПСС трохи відмінні від гасел з попередніх років: у них ще більше відбивається колонізаторсько - імперіялістична суть СССР, як новочасної російської імперії.

Багато гасел присвячено „зміцненню світової соціялістичної системи" та закликам до сателітних комуністичних партій, щоб вони зміцнювали оту „світову соціялістичну систему", іншими словами — не допускали до відходу від Москви. Доктрина Брежнєва підкреслена в гаслі „Хай розвивається і міцніє світова соціялістична система — історичне завоювання міжнародної робітничої кляси!" Але інше гасло, поставлене аж на 46-му місці з усіх 57, показує, що насправді комунізм, робітнича кляса та подібні атрибути потрібні ЦК КПСС лише як димова заслона. Це — гасло Маркса й Енґельса, теоретиків комуністичного вчення, „Пролетарі всіх країн, єднайтеся!" Щождо самих пролетарів у СССР, то ЦК КПСС закликає їх: „Вище прапор соціялістичного змагання за дострокове виконання п'ятирічки!" До того ж ЦК КПСС закликає і селян, а в зверненні до інтеліґенції вимагає збільшення відданости комуністичній партії, партійности в мистецтві тощо.

Як і щороку, в перших гаслах ЦК КПСС йдеться про „великий совєтський народ". Та вже 10-те гасло визнає, що в СССР є не один совєтський народ, а народи: „Хай вічно живе і процвітає братерська дружба і непорушна єдність народів СССР!" У гаслі ч. 55 знову згадано про „народи нашої країни". Ось це і наполегливі заклики до єдности виявляють занепокоєння ЦК КПСС зростанням напруження в самому СССР на тлі господарської убогости і нерозв'язаного національного питання.

Іван Поритко

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД

Від 1-го листопада 1918 року минає 51 рік. Але 1-ий листопад належить до того роду історичних дат, що стають тим величнішими, чим більше від них віддаляємося в часі. Чим дальша перспектива, тим дорожчою, ціннішою для нас стає ця вікопомна подія. 1-ий листопад, так само як день 22-го січня, є символом державницької зрілости українського народу, символом рішення боронити свою волю з зброєю у руках, символом Соборної Української Держави.

Наша державність на Галицькій Землі закінчилася з княжою добою в XIV столітті. Далі йдуть століття бездержавности, століття боротьби за збереження українського характеру тієї землі. Виховування в національному дусі нашого народу, защеплювання йому української д е р жавницької ідеї, поборювання насаджуваного нашими ворогами москвофільства — це ті важливі етапи, що їх пройшла наша Галичина, щоб крізь куртовину першої світової війни дійти до переломового історичного чину.

1-ий листопад 1918 року це не був стихійний зрив, це був добре підготований і зразково проведений акт відбудови української державности в модерних формах.

Підготова до цього великого чину почалася ще в другій половині XIX віку, коли Галичина стала осередком загальноукраїнського життя. Підготову проводили „Просвіта", „Рідна Школа", Наукове Т-во ім. Г. Шевченка, „Сільський Господар", тисячі читалень і кооператив, молодечі організації „Січ", „Сокіл". На базі переведеної праці в усіх ділянках життя дальшим природним етапом було створення в 1914 році першої новочасної військової формації Українських Січових Стрільців під соборницьким гаслом збройної боротьби за вільну Українську Державу, що дійшла свого вершка 1-го листопада 1918 року, коли молоденький січовий стрілець Паньківський вивісив на львівській ратуші синьо-жовтий прапор з думкою не лише про Львів, Галичину, а про всю Україну. І тому день 1-го Листопада є святом не тільки західніх, а й взагалі всіх українців.

Отже, могутній Листопадовий Чин — проголошення української державности на землях Західньої України, збройна боротьба проти Польщі за вдержання тієї державности — не були виявом незалежницьких змагань і аспірацій тільки Галицької України.

Так само, як головною ідеєю Українського Січового Стрілецтва було „визволення України з московських кайдан", до тієї ж цілі прямували і творці 1-го Листопада. За повне визволення центральних і східніх українських земель, за суверенну українську державу билися не тільки УСС'и, але й нова, вже загальноукраїнська формація, створена у висліді Березневої революції в Україні — Корпус Січових Стрільців під командуванням полковника Євгена Коновальця.

Українська Галицька Армія в процесі боротьби з польськими наїзниками в 1919 році перейшла Збруч, щоб стати на допомогу Армії УНР. УГА аж до кінця збройних змагань боролась під гаслом „через Київ до Львова". Світлими моментами цієї визвольної боротьби було не тільки проголошення 22-го січня 1918 року незалежности України, але й акт соборности 22-го січня 1919 року та похід українських армій на золотоверху столицю України Київ у серпні 1919 року.

Так в одностайності змагань, в єдності у боях і походах, в спільно пролятій крові формувалася і укріплювалася н е з а лежність, здійснювалась соборність українських земель. І все те зродилося з віри й запалу молоді Західньої України, що 55 років тому вийшла в рядах УСС-ів у нерівний бій з московськими полчищами, із шалених дум українців-вояків російських армій, що в революційних місяцях 1917 р. організували українські полки. Збройний Чин крутянських юнаків, Листопадовий Чин — це було те, що дало основу визвольній боротьбі 1917-20 років і сучасної боротьби українського народу за визволення України. Останні вістки з наших земель і з каторжних тюрем Мордовії потверджують, що змагання за незалежність України безперебійно веде молоде покоління патріотів. Отже, одне покоління передає наступному прапор змагань.

У визвольній боротьбі бувають не тільки перемоги, але й поразки. І в обох росте кількість жертв - інвалідів. Таких українських воєнних інвалідів поза рідними землями живе в цей час до пів тисячі. Опікуватися і допомагати їм мусимо ми — вся українська спільнота, бо того за нас ніхто не зробить.

У минулорічній листопадовій збірці на Дар Українському Воєнному Інвалідові зібрано 14.915.00 долярів в таких громадах: Ню Йорк — 3.872.36, Філядельфія — 2.148.09, Чикаґо — 1.421.95, Нюарк — 1.288.18, Рочестер — 565.00, Клівленд — 519.-00, Дітройт — 404.25, Честер — 291.00, Трентон — 275.88, Ню Гейвен — 265.50, Балтімор — 232.00, Амстердам — 222.00, Боффало — 198.25, Гартфорд — 153.00, Міннеаполіс — 152.00, Вашинґтон — 149.50, Лос Анджелес — 140.50, Маямі — 110.00, Сиракюзи — 100.00, Мілвоке — 57.20, інші — 1.387.22. В тім році уділено допомоги через СУВІ в Німеччині (182 особи) 6.500.-00, в Европі, поза Німеччиною (7 осіб) — 865.00, поза залізною заслоною (15 осіб) — 959.00, в Південній Америці (2 особи) — 125.00, в ЗСА (132 особи) — 6.105.32. Адміністраційні в и т р ати всього 374.76.

З фондів, зібраних серед української громади в ЗСА, Суспільна Служба Комбатантів намагається заспокоїти потреби і постійно допомагати тяжче пошкодженим воєнним інвалідам чи немічним колишнім нашим воякам. Але це — тільки часткова поміч, бо на повне забезпечення їх бракує фондів.

Саме Листопадові Дні вимагають від нас пригадати тих, хто втратив свої сили-здоров'я у визвольній боротьбі. Українські воєнні інваліди це не тільки минуле, а й майбутнє. Вони гідні найбільшої пошани, бо віддали за волю України те, що мали найдорожче і чого не можна набути за найцінніші скарби. Своє здоров'я склали вони на жертівнику волі не тільки за свій народ, але й за всі вільні народи світу, загрожені комунізмом.

Поза комбатантськими організаціями лише кілька громадян мають зрозуміння великої ваги допомоги нашим інвалідам. Це — Впр. о. В. Танчак, мґр Т. Рудницький, Пассейк, О. Омеціньский, Коговс, Ю. Німилович, Індіянополіс, Ф. Колодій, Джерзі Сіті, В. Боднар, Трой, В. Гірний, Бінґгемтон, П. Залиба, Істон, В. Головчак, Вілмінґтон, І. Хома, Колчестер, та Відділи УККА в Бріджпорті, Джерзі Сіті, Омазі, Небрасці, Лорейні, Огайо, Флінті, Миш., Трой, Н. И. та деякі відділи СУА.

Кільканадцять добродіїв щорічно складають значні пожертви для наших інвалідів.Це—Впр. о. Мирон Головінський, Осип Білоґан, п-і Марія Клепачівська з внуками, рад. Лев Заяць з Дітройту, д-р Ярослав Михайлович, п-і Неоніля Кліщ, д-р Володимир Кліщ та від кількох років група наших лікарів, зокрема зі стейту Іллиной. Виказ їхніх пожертв подамо при найближчій нагоді. Годиться зазначити, що в попередньому році отримано зі спадку сл. п. Марії Танчак з Піттсбурґу 500.00 долярів та від п-ні Зеніди Радченко з Сан Дієґо, що склала пошану пам'яті мужа сл. п. Ніконора.

На рідних землях листопадові збірки серед інших обов'язків завжди стояли на першому місці. Цей добрий звичай треба відродити. Не сміє бути у нас ані одної організації, ані одного українця, що звертали б порожні збіркові листи на Дар Українському Воєнному Інвалідові. Не сміє бути ані одного українця і українки, що в місяці листопаді не полегшили б своєю пожертвою долі наших воєнних інвалідів.

М. Дем'янчук
кол. хор. УГА

НЕЗРІВНЯННИЙ ЧИН

Коли вжитися в той час, що попередив пріснопам'ятну дату 1-го листопада 1918 року, коли пригадати знищення країни, матеріяльні недостатки українського населення, перемученого тягарем чотирилітньої війни, коли пригадати тисячі невинних жертв донощицтва чи недолугости австро - польської цивільної влади, запроторених по талерґофах та ґміндах, пригадати розгул мадярської солдатески в роках 1914-1916 та залицяння австрійського уряду до бесселерівської Польщі — можна сміливо сказати, що український народ на ЗУЗ допивав уже до дна чашу своїх фізичних і душевних терпінь.

Правда, подув революції в Російській імперії до деякої міри влегшував західнім українцям — воякам австрійської армії, полоненим і цивільному населенню — тягар воєнного лихоліття, настроював наш провід більш оптимістично, насторожував усіх і вносив у зболілі душі проблиски надії. Збірна душа народу чогось очікувала, за чимсь тужила. А тим „щось" була нова дійсність на Наддніпрянщині, був первовзір для австро - п о л ь с ького ще Львова — вільний український Київ!

Але специфічне положення Західньо - Українських Земель у той час було відмінне від положення Наддніпрянщини перед Березневою революцією в Петрограді. Там, у столиці імперії вибухла революція і покотилася лявіною по всіх її складових частинах, даючи під'яремним народам нагоду творити своє самостійне державне життя. На ЗУЗ годі було сподіватися, що Відень дасть почин до революції. Тут треба було самим українцям вичувати ситуацію Австро - Угорщини та Німеччини і вибирати шлях та методи діяння, щоб у слушний час піти слідами Києва.

І хоч оцінки авторів спогадів про Першолистопадовий Чин розходяться щодо того, чи на 1 листопада казала перебрати владу Українська Конституанта, чи вчинили це військовики під проводом і на наказ Генерального Військового Комітету, незаперечним фактом є те, що підготову до перебрання військової і цивільної влади у Львові та в краю переводив Військовий Комітет і саме він рішився на дату 1 листопада, взявши на себе повну відповідальність за зв'язане з тим ризико.

У споминах співтворців та учасників Першолистопадового Чину описується загальний ентузіязм української людности, що її „заскочив" той Чин. Значить, підготова до нього, що тривала не довше як три тижні, була проведена в цілому краю так блискуче, що іноді навіть найближча рідня втаємниченого не тільки не знала, але й не догадувалася про якусь конспірацію, дармащо втаємниченими були люди різного віку і статі, різних суспільних верств і політичних переконань. Коли до того зважити, що в багатьох випадках втаємничені особи були дружинами - мужами іншонаціональних, в більшості польських партнерів або приятелювали з поляками, то факт, що не було ані одного випадку зради чи донощицтва, виставляє виконавцям Листопадового Чину свідоцтво високого патріотизму і взірцевої характерности.

Тому й не дивниця, що співтворці цього незрівнянного Чину завжди були, а живучі ще й тепер горді, що мали щастя брати в ньому активну участь.

Листопадовий Чин не має в нашій історії прецеденсу, він — неповторний, єдиний у своєму роді світильник в нашій найновішій історії, що свідчить про високі прикмети національної збірноти на ЗУЗ того часу.

Не будь рішення сотника УСС Дмитра Вітовського перевести цей Чин саме в дні 1 листопада 1918 року поляки, мабуть, взяли б ініціятиву в свої руки, захопили б 2-го листопада Львів, не дали б нам змоги доказати перед усім світом, що ми в такій тяжкій і складній політичній ситуації можемо бути, хай і короткотривалими, але таки переможцями переважаючого чисельністю противника — а в с т рійсько-польської цивільної та австро - угорської військової влади.

Не затемнює яскравого сяйва Листопадового Чину пізніша наша мілітарна невдача - програ, бо й у воєнних діях на польському, большевицькому та денікінському фронтах ми мали світлі перемоги.

Бодай частинною сплатою боргу у відношенні до тривалої прослави Листопадового Чину має бути видання „Пропам'ятної книги" про дії та вчинки живучих ще його творців та учасників, що підготовляється членами Комітету Листопадівців, точніше — головою його Редакційної колеґії в особі д-ра Ярослава Гриневича. Без сумніву, ця „Пропам'ятна Книга" буде достойним пам'ятником тому величному та неповторному чинові. Дав би Бог, щоб вона якнайскорше появилась і щоб бодай нечисленними примірниками дісталася на Рідні Землі.

ВИЙШОВ БЮЛЕТЕНЬ „МИ І НАШІ ДІТИ"

Ню Йорк. — З рамени Правління Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Г. Глібова вийшов з друку бюлетень ОПДЛ на листопад-грудень 1969 р. — на місяці, коли буде проходити вже четвертий з черги Двомісячник української дитячої і млодечої книжки в ЗСА й Канаді. В цьому виданні на 32 стор. надруковано статтю „Збережім нашу молодь перед денаціоналізацією", листи-відгуки пластунів і сумівців на прочитані книжки та про ролю української книжки за океаном, уривки з листів-подяк із Арґентини і Бразилії за безкоштовно надіслані ОПДЛ книжки для дітей, виказ пожертв на фонд української дитячої літератури в ЗСА і Канзді тощо.

З НАШИХ БУДНІВ

ЗГАДУЮЧИ ЛИСТОПАД

Написав до мене добрий друг з далекої Альберти і сконстатував меляхолійно, що в їхньому місті не відзначатимуть цього року Листопадових роковин... „Першолистопадову академію, — пише він, — замінили в Православній Громаді на „вишивані вечерниці", а наші дивізійники задумали влаштувати баль-забаву... Підходячи до справи з бизнесового боку, вечерниці, забави цілком певно краще оплачуються від святочних академій, на котрі громадянство перестає ходити, зокрема наша молодь".

Це мені пригадало одну дискусію, що відбулася минулого року в ЛМКлюбі в Ню Йорку після доповіді, присвяченої 50-літнім роковинам Листопадового Чину. Між іншим, доповідач теж тоді нарікав на слабке зацікавлення нюйоркської громади цими роковинами, беручи до уваги, що це не звичайна собі річниця, а все ж таки 50-річчя!

Тоді піднявся один з дискутантів (до речі — стовідсотковий галичанин!) і висловив доволі єретичний погляд, що ми, мовляв, галичани, повинні врешті покінчити з нашим західньоукраїнським реґіоналізмом і п'ємонтизмом! Раз ми присягнули на Софійській площі на соборність і „цілували хрест", так тоді треба діяти в соборницькому дусі, а не виїздити вічно з нашою сепаратною, західньоукраїнською державністю, листопадовими традиціями, стрілецькою романтикою і так далі. Це все, мовляв, реквізити, які треба здати в музей! „Я з чистою совістю, — закінчив дискутант, — відпишуся від Львова в користь Києва і пожертвую галицьким реґіоналізмом ради зміцнення соборного централізму!"

Розуміється, більшість присутніх патріотів гаряче опротестували ці його контроверсійні думки, а один загальношанований громадський діяч, сам учасник боїв за Львів у 1918-му році, сказав такі слова:

— Пане товаришу, я обома руками підпишуся під вашою заявою, якщо ви мені заґарантуєте, що це нашій загальній справі щось допоможе, що в той спосіб зміцниться українське соборництво. Бо я думаю, що ні. Навпаки! Якщо ми, західняки, перестанемо рипатися і виїздити, як ви кажете, з нашими листопадовими чи іншими традиціями, тоді наші східні брати-центровики комплектно заснуть, здемобілізуються, бо не буде кому їх дразнити, активізувати чи провокувати до якоїсь дії. Така наша історична місія, пане товаришу, таке призначення... А те, що на залі так мало представників молоді, це справді прикра справа... Бож молодь, кажуть, це наше майбутнє!

Говорячи про молодь, достойний учасник Листопадового Зриву звернув чомусь свої задумані очі на... мене. Як потім виявилось — на три або й чотири десятки присутніх на тому вечорі, мабуть, я одинокий міг ще трохи подобати на представника молодого покоління...

Ікер

ПЕРШОЛИСТОПАДОВА НІЧ 1918 Р. У ЛЬВОВІ

У роковини Листопадового Чину помістив був львівський український щоденник „Новий Час", ч. 245, з 1 листопада 1934, цей цікавий спогад активного учасника тієї історичної події, колишнього поручника Української Галицької Армії, д-ра Мирона Коновальця (псевдонім М. Зашко), п. з. „Перший Листопад у Львові".

Редакція

Дня 31-го жовтня 1918 р. вполудне повідомив мене в старшинській столовні бл. п. четар Володимир Баб'як (головний учасник геройської оборони львівської пошти), що вечором у його помешканні при вул. Якуба Стшемє відбудеться дуже важна нарада нашого підпільно-військового гуртка, на яку мусять явитися безумовно всі його члени.

На цю нараду запрошено теж і тих старшин-українців підпільної військової організації, але щодо яких можна було мати певність, що не відкажуться від участи в таку важну хвилину. Нарада мала відбутися після заців, які досі не були членами нелегального зібрання старшин-українців у Народному Домі.

В точно означеній годині зійшлися в помешканні чет. Баб'яка всі дотеперішні члени нашого підпільного гуртка, як теж новозапрошені старшини запасного куреня 15-го полку.

Приступлено зараз до нарад, бо часу було мало. Наш командант поручник Іван Рудницький з'ясував нам загальне положення, подав до відома, що польські боївки мають перебрати завтра (1-го листопада) владу в свої руки і що супроти цього нам треба ще цієї ночі зробити державний переворот і випередити поляків.

Представив він накреслений Начальною Командою плян обсади військових і державних об'єктів, згадав про переговори із старшинами чужонаціональних військових частин (мадярськими, австрійсько-німецькими, румунськими й іншими), що були стаціоновані у Львові, відносно їх невтральности, згл. роззброєння.

Після того приступлено до розподілювання старшин на поодинокі місця і приділювання означеної кількости стрільців і підстаршин до їх розпорядимости. Вкінці подано пляни обсади поодиноких об'єктів та всі справи, що стояли у зв'язку з тим, як конфінування державних фукціонарів (військових і цивільних) і т. п.

Наш 15-ий полк піхоти, що був чисельно найсильніший, мав зайняти об'єкти: головний двірець, головну пошту, Намісництво, Австро-Угорський банк, обі власні касарні — при вул. Яблоновських і Курковій, дім військової команди і залізничий двірець на Персенківці.

Нарада мала дуже поважний, піднеслий, але нервовий характер. І не дивно! Це ж сини Галицької і Буковинської землі, виховані в конституційній державі, призвичаєні переважно до леґальної праці й до послуху владі, мали йти на великий, небувалий р е в о люційний подвиг.

Нечисленним о д и ницям приходилось підняти „бунт" проти великої держави Габсбурґів, що ще сьогодні всесильно розпоряджалася нами всіма. В її імені діяла ще чужа нам австрійсько-польська адміністрація, яка ще в останній хвилині існування монархії могла післати всіх нас на шибеницю й спаралізувати всі наші задуми.

Однак, не зважаючи на те, учасники наради були в бадьоро-веселому н а с т р ою. Пригадую собі один такий момент, який викликав у нас загальну веселість. Хорунжий Тринчук, відомий гуморист, хвалячись нібито своїм озброєнням, витягнув з кишені бритву. Він мав доручення конфінувати команданта нашого полку. В кілька днів пізніше він згинув біля Народного Дому (де находилася наша Головна Команда).

Закінчуючи нараду десь коло 12-ої години вночі, звернувся наш командант поручник І. Рудницький цими словами: „А тепер прошу всіх товаришів розійтися тихо по одному домів, трохи відпочити, а в 4-ій годині досвіта мусить кожний із вас явитися в касарнях". Після того всі почали розходитись.

Та я, знаючи від четаря В. Баб'яка, яка мала бути ціль нашої вечірньої наради, йдучи на неї, забрав з собою револьвер і набої. То ж тепер, я не вертався вже домів, але залишився у нього. Ще якийсь час ми говорили на тему нашого збройного виступу, а опісля лягли, щоб хоч трохи відпочити. В годині пів до четвертої мав нас, на випадок, якщо б ми заснули, збудити господар, українець, який зобов'язався цілу ніч не спати. (Наша касарня була близько помешкання четаря Баб'яка).

Та сон нас не брався. Увесь час ми перекидалися питанням — „ти спиш?" і відповіддю — „ні, не сплю". І дійсно, спати якось ніяк не хотілось, а навпаки, хотілось встати і йти чимскорше до діла. То ж години плили поволі; час здавався дуже довгим. Вкінці стінний годинник вибив пів до четвертої. Я крикнув жартом „ауф!"... З тим моментом почували ми себе цілком добре. За короткий час ми були в дорозі до касарні при вул. Яблоновських.

Надворі була темна, сирохолодна ніч пізньої осени. Всюди тиша. Спішимо чим скоріше, щоб загрітися і розрухатись. По дорозі на вул. Зибликевича з у с трічаємо гурток людей. Підходимо до себе ближче. Чуємо українську мову. Це наші з іншої військової частини йдуть до своїх касарень. Видно, діло йде — це нас підбадьорює. Десять хвилин перед четвертою ми були вже на подвір'ю касарні. До четвертої години прийшли майже всі учасники наради (крім трьох, з яких два цілком не явилося, а один прийшов на другий день після перевороту) і негайно приступили до діла.

Мені припадає завдання перетяти телефонічні дроти в курінній канцелярії. Цю операцію перевів я при помочі баґнета, при акомпаніяменті голосного хропіння старого „л я н д штурмаки". Інший старшина біжить сповістити дижурного старшину про „звільнення" його з австрійської служби (був ним цієї ночі українець Капко, людина в той час під національним оглядом байдужа. На поставлене питання, чи хоче приступити до співпраці, він заявив, що йде додому й не хоче пхатися в „авантюру". А все ж таки пізніше він служив в Українській Галицькій Армії (УГА) і був добрим вояком. Інші старшини йдуть до своїх сотень, щоб розбудити людей, виділити з-поміж них не-українців, озброїти своїх і розділити їх на поодинокі частини.

Нараз у вікнах касарні появилося бліде світло. Ця нічна „ілюмінація" й рух, який зчинився в касарні, занепокоїв розвідчиків польських боївок (вони робили розвідку в місті). Під браму нашої касарні підкрадається двоє людей, здається в цивільному одінні. Наші заходять, щоб їх зловити, але вони втікають мерщій. Стріляти не було можна, щоб не викликати передчасно паніку в місті.

В міжчасі перші частини із запасної сотні скорострілів відходять на призначені місця (перша більша частина відмаширувала на головний двірець). Іншим частинам, зібраним уже на подвір'ю касарні, розділюють зброю й амуніцію.

Нічний похід нашої першої частини через місто звернув увагу поліціянтів. Вони починають безупинно свистати, тобто алярмувати та взивати помочі. Та наші вояки їх роззброюють і наганяють домів. За якої пів години виправлено вже всі частини на призначені місця. Нас двоє старшин залишається в касарні. Видаємо дальші зарядження на терені касарні, бо не знаємо, як

(Закінчення на стор. 3-ій)

Продовження друкованих на цьому місці спогадів інж. В. Сімянцева в наступному числі.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОСЛАВЛЯВ РОЛЮ НАЦІОНАЛЬНИХ ГРУП В ЗСА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Білому Домі названий вгорі Ляшко Паштор поінформував Президента, що на залі зібрані представники 29 різних національних груп в Америці, республіканці, які є „на 100 відсотків за Ніксона і підтримують всі його бажання та дії". Він ствердив, що приявними є представники федеральних, стейтових і льокальних республіканських національних організацій. Л. Паштор передав Президентові резолюцію, що її попереднього дня прийняла Конференція „Групи Спадщини", що складалась із представників 29-ох національних груп в Америці. Пополудні в минулий четвер у Статлер Гілтон — готелі відбулася пресова конференція тієї „Групи Спадщини" у участю названих вгорі також українських журналістів. Л. Паштор головував, а головним доповідачем був заступник Республіканського Крайового Комітету Джеймс Аллісон. За президіяльним столом сидів, між іншими, проф. Лев Добрянський, який є дорадником Політичного Відділу Крайового Комітету Республіканської партії для справ поярмлених народів. Д-р В. Душник, І. Білинський й І. Кедрин застерігалися проти назви „Група Спадщини", вказуючи, що її трудно зрозуміти і належно перекласти на чужі мови, а д-р М. Стахів радив уточнити поняття „Групи Спадщини" і „національної групи". Ляшло Паштор підкреслював, що обидва терміни — „спадщина" і „національність" паралельні й однаково добрі. У листі, що його президент Р. Ніксон написав до голови організацій „З'єднаних громадян за Ніксона-Еґню", Ільмара Гейнару, з нагоди тієї конференції „Групи Спадщини", кількакратно повторюється термін „національний" і „національність". З приватних розмов можна було дізнатися, що проти терміну „етнічні групи" застерігаються деякі муринські лідери, добачаючи в ньому расову закраску.

Успіх українців на „Фестивалі Націй" в Сиракюзах

Сиракюзи, Н.И. (Мотря К. Богатюк). — В найбільшій концертовій залі Сиракюз, "War Memorial", коло десяти тисяч глядачів спонтанними оплесками вітали українських танцюристів СУМА під кер. п. Петра Луцишина. Танцюристи СУМА, переважно студенти Сиракюзького університету, дали найкращу точку під час „Фестивалю Націй", який відбувся в неділю 19 жовтня ц.р. Чоловічий хор „Сурма" під дир. п. Зенона Мягкого відспівав пісні „Садок вишневий" і „Мій рідний край". В концерті „Фестивалю Націй взяло участь двадцять національних груп. Виступали хори німецькі, польські, ірляндські; танцювальні ансамблі литовців, греків, італійців, латино-американців. Були теж орієнтальні та африканські точки. ЗСА репрезентувала балетна школа Дейвіда Шільда. Концерт закінчено популярною піснею „Це твоя і моя країна", яку відспівало понад двісті виконавців спільно з багатотисячною публікою. Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України влаштувало виставку українського народного мистецтва та українську кухню, які втішалися повним спіхом та загальним признанням. Танцювальна група Юного СУМА осередку Сиракюз та дівочий вокальний ансамбль СУМА „Черемшина" під кер. інж. Ореста Грицика теж брали участь у „Фестивалі Націй". Українську групу в комітеті „Фестивалю Націй" заступав п. Василь Жмур, голова місцевого осередку СУМА, та п. Степан Грицик, містоголова осередку СУМА. Місцева преса, радіо і телевізія широко згадувала про українську групу в Сиракюзах і містила похвальні згадки про вклад українців у „Фестиваль Націй". Організаціям ОЖ ОЧСУ, СУМА і хорові „Сурма" належиться признання за зрозуміння важливости громадської роботи.

ПЛАСТОВА ВИХОВНА НАРАДА НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон, Н. И. — Дня 25 жовтня ц. р. тут відбулася виховна нарада булав Крайових Командантів Пластунів і Пластунок — пл. сен. Слави Рубель і пл. сен. Нестора Колця, під проводом голови Виховного сектора Крайової Пластової Старшини пл. сен. Христі Навроцької. Участь в нарадах взяли: Кр. Реф. УСП — ст. пл. М. Стойкевич і Н. Нинка, Кр. Реф. УПЮ — пл. сен. С. Король, Кр. Реф. УПН — пл. сен. Самокіш та пл. сен. Т. Когут, а також діловод вишколу — пл. сен. Надя Кулинич. Обговорено ряд виховних проблем та усталено напрямні праці для усіх пластових укладів на наступний рік. Праця буде проходити під кличем, поданим і опрацьованим Головною Пластовою Булавою.

ЩЕ ПРО ВИСТАВУ „ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ" В ЧИКАҐО

У зв'язку з дописом п. А. Юриняка п.н. „Комедія Михайла Старицького на сцені в Чикаґо" з управи „Нової Сцени" інформують, що влаштовувана Інтернаціональним Театром під проводом п. Вольського вистава „За двома зайцями" не має нічого спільного з „Новою Сценою". Л. Цепинський, кол. актор „Нової Сцени", який виступає у виставі Інтернаціонального Театру, грав колись ролю Голохвостого в цій же п'єсі, ставленій „Новою Сценою".

НОВІ ВИДАННЯ

СЯЙВО ВОЛОСОЖАРУ

Вийшов друком ілюстрований популярний журнал „ВОЛОСОЖАР" (сузір'я Плеяди), чч. 1-10-11-12, листопада, 1969, з творами відомих письменників. Річна передплата 2 дол. Усі числа (за минулі роки) висилаємо за 1 дол. Замовляти:

Mr. I. Manylo, Cumperland, Rd. Millville, N.J. 08332, USA

ПЕРШОЛИСТОПАДОВА НІЧ 1918 Р.

(Продовження зі стор. 2-ої)

прийдеться нам зустрінути день. Треба поставити певних людей на сторожі при двох входах до касарні і при магазинах.

Воякам, що залишилися в касарні, треба докладно сказати в чому річ. Щоб з появою австрійських старшин не стали оруддям „привернення порядку". Не забуваємо теж про замкнених в арешті (головно за дизерцію й непослух). Між ними були гарні, національно свідомі одиниці. Всім нашим людям у сотні реконвалесцентів наказуємо залишитися в касарні. Даємо їм зброю. Вони мали бути нашим запасним відділом. Усе гаразд. Та замало нас старшин, усього двоє, я і хорунжий Вец. Важко бути на кожному місці і наглядати за всім. Час біжить якось скоро — вже починає розвиднятися, а скоро і день.

У місті спокійно. Свистки притихли вже давно, стрілів не чути. В нас зроджується неспокійна цікавість: як пішла ціла акція? Очікуємо з напруженням когось із своїх, щоб розказали нам про те, що діється в місті...

Нарешті приходить хтось із наших „невтральних" і розказує, що все гаразд. Влада в місті вже в українських руках. Цю вістку потверджують щораз то нові очевидці. Ми починаємо почувати себе самопевно, хоч маємо деякі інциденти. І так на подвір'ї касарні появляється адьютант запасного куреня (батальйону) сотник Ґрім. Він із криком звертається до хор. Веца: „Хто вам дозволив робити революцію?" „Українська Національна Рада!" — відповідає хорунжий і каже йому чим мерщій забиратися, оскільки не хоче бути арештований. Рішуча постава хор. Веца й окруження сотн. Ґріма нашими стрільцями переконали його, що він тут не має вже що робити.

Та більшою і немилою несподіванкою була для нас поява б. команданта нашого запасного куреня (15 полку піхоти), поляка полковника Мальчевського (пізнішого польського міністра військових справ), чоловіка, що за австрійських часів відносився до українців справедливо і тактовно. Його, як уже сказано, мав конфінувати хор. Тринчук, але з невідомих мені причин цього не зробив. Я підійшов до полк. Мальчевського й заявив йому, що ми в імені Української Національної Ради перебрали владу й що він не є вже більше нашим командантом. На це він заявив мені, що признає факт перебрання влади українським військом. Він висказав бажання, поговорити з кимось із членів президії УНРади та просив приділити йому когось із старшин, який завів би його до УНРади. Водночас просив, що як б. командант 15 полку піхоти хоче ще сказати кілька слів до наших людей, а саме, щоб стрілецтво слухало своїх старшин і підстаршин так, як досі слухало австрійських, і поводилося гідно. Я в порозумінні з хор. Вецом, погодився на це. Такий і був зміст його промови. Опісля я приділив йому, за відсутністю старшин, підстаршину-студента і він пішов із ним до президії Української Національної Ради. Чи дійшло до бажаної розмови, я не знаю.

Коло 10-ої години приїхав до нас автом післанець із Начальної Команди з Народного Дому. Він приніс відомість, що на ратуші й Намісництві повівають жовто-блакитні прапори; передав нам друковані відозви Української Національної Ради, що її початок звучав:

„Український Народе! Голосимо Тобі вість про Твоє визволення з віковічної неволі. Відніні Ти Господар своєї Землі і вільний Горожанин Української Держави..."

Щадниця „Тризуб" влаштовує „Економічний вечір"

Філядельфія. — Щадниця „Тризуб" спільно з Українською Громадою та 10-им Відділом СУА влаштовує у суботу 15 листопада, в залі Української Громади при 23-ій вул., о г. 7.30 вечора „Економічний вечір". Він матиме таку програму: відкриття — Б. Хавлюк, коментар „Українські Клюби" виголосить О. Бакай, доповідатиме про „Доляр у центрі міжнародних фінансів" І. Шуст, потім ґутірка при чаї. Модератором вечора буде д-р Ю. Рибак. Там же відбудеться три виставки з поясненнями на тему: „Українські гроші", „Вартість української марки" та „Економіка у відзнаках."

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. БОРИСА ДРАГАНА
10.00 дол.
на Заупокійну Службу Божу в українській католицькій церкві св. апп. Петра і Павла в Джерзі Сіті, Н. Дж., зложили
Міннеаполіс, Мінн. — Марія і Теодор ФЕДОРИШИНИ

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІД ДНЯ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого, Незабутнього
БАТЬКА і ДІДУСЯ

о. МАРІЯНА РОМАНА ЦУРКОВСЬКОГО

нар. 30. IX. 1892 — † 30. X. 1968

довголітнього Душпастиря Стрийщини та Катехита „Рідної Школи" в Стрию та Канаді

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СВ. ЛІТУРГІЯ З ПАРАСТАСОМ

в Церкві УСПЕНІЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІЇ при вул. 276 Бетирст, Торонто, Канада

в суботу, 1-го листопада 1969 року

о год. 9-ій рано

Просимо колишніх Парохіян, Учнів „Рідної Школи" та Знайомих спільно з нами помолитися за душу Покійного.

дочка — ВІРА
сини — РОМАН і АДРІЯН,
АНЯ і АНДРІЙКО — внуки
з Родинами

ЗАСУМУЙ ТРЕМБІТО ТА НАД БИСТРИМ ЧЕРЕМОШЕМ!..

З Волі Всевишнього, дня 28-го жовтня 1969 р., в Ланкастер, Н.И., по довгій і важкій недузі, відійшла до Вічньої Ватри

✝

бл. п. МАРІЯ з ЛОЗІВ МАКОВСЬКА-ОСТРОМИРА

знана Письменниця, Авторка повісті „Над бистрим Черемошем", Почесний Член Т-ва „Гуцульщина", Журналістка і Суспільна Діячка.

ПОХОРОНИ відбудуться в СУБОТУ, 1-го ЛИСТОПАДА 1969, в год. 8:30 ранку в Ланкастері, Н.И., з похоронного заведення П. Масляника при 90 Central Road. По Жалібній Службі Божій в Укр. Кат. Церкві св. Василія Великого при Валден Аве., Тлінні Останки Покійної будуть перевезені на місцевий Цвинтар Св. Марії.

Нехай Небесні Плаї стеляться Тобі Наша Достойна і Дорога Пані шовковими косицями Чивчинських Полонин, — там, де зродився почин великої повісті про Гуцульщину.

„ГУЦУЛЬЩИНА" — Т-во ГУЦУЛІВ-ВЕРХОВИНЦІВ

В. ШІПКА КАНДИДУЄ НА КЛЕРКА СУДУ В ПАРМІ

Парма, Огайо. — На списку багатьох кандидатів на федеральні і міські пости у виборах в цьому місті 4-го листопада є ім'я нашого громадянина з молодшої ґенерації, Волтера Шіпки, який кандидує на головного урядовця (клерка) суду.

Бенкет у 1,000-річчя княгині Ольги в Сиракюзах

Відділ Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України в Сиракюзах відзначив 1,000-річчя смерти княгині Ольги бенкетом у великій залі Українського Народного Дому в неділю 7-го вересня ц.р. Бенкет відкрила п-і проф. Мотря К. Богатюк, тостмайстер Свята, вітаючи численних гостей. В мистецькій частині Бенкету брали участь: жіночий хор ОЖ ОЧСУ під кер. п. Василя Жмура, дівочий квартет „Соняшники" з Боффала під кер. п-і мгр. Х. Було. Виступали п-і Стефанія Тишко з рецитацією та дівочий вокальний ансамбль СУМА „Черемшина" під кер. інж. Ореста Грицика. Головний доповідач на Бенкеті, письменниця п-і Оксана Керч з Філядельфії цікаво представила загальну ситуацію в Княжій Україні, серед якої Святій Княгині Ользі приходилося керувати імперією. Початкову молитву провів о. монс. Василь Середович, декан і парох укр. кат. церкви св. Івана Хрестителя, а кінцеву — о. Павло Шпірук, парох укр. православної церкви св. Луки. Приємно було бачити на Бенкеті гостей різних політичних переконань та обох віровизнань. Патріотичні Сиракюзи велично відзначили українську Княгиню, рівноапостольну святу Ольгу. За повний успіх бенкету належиться повне признання Об'єднанню Жінок ОЧСУ та його голові п-і Константині Микитин.

Р.

З діяльности Українського Республіканського Клюбу Парма, Огайо

Одним з важливіших завдань цього клюбу є зорганізувати українську громаду в сильний голосуючий бльок з рішальним голосом у міських і стейтових виборах. Політична дійсність каже, що група, яка хоче мати вплив у суспільстві, мусить доказати свою політичну зрілість масовим голосуванням своїх членів. На засіданні клюбу 9 листопада зроблено заклик до всіх українців без огляду на їхні політичні переконання до масової участи у виборах дня 4-го листопада 1969 року.

У зв'язку з вище згаданим завданням створено два комітете: комітет горожанства і комітет реєстрації громадян.

Переслухування в справі смерти панни Копечне відбуватиметься за закритими дверми

Бостон, Массачусетс. — Найвищий Стейтовий Суд вирішив, що переслухання в справі втоплення панни Мері Джо Копечне будуть закриті. Панна Копечне втонула 18-го липня, їхавши в авті сенатора демократа Едварда М. Кеннеді. Прокуратор Едмунд Дініс домагається секції тіла покійної, щоб встановити причину смерти. В цій справі має відбутися судова розправа. Адвокати сенатора Кеннеді домагалися, щоб розправа відбувалася за закритими дверми, і щоб розправу не переводив суддя Джеймс А. Бойлс. Найвищий Стейтовий Суд вирішив, щоб розправа не була доступна для представників преси і громадянства, але відкинув той пункт апеляції, в якому домагалися адвокати сенатора виключити суддю Бойла з розправи. Суддя зможе вирішувати, чи адвокати зможуть випитувати свідків в справі доказів вини. Речецень розправи має визначити суддя. Панна Копечне втонула 18 липня 9 годин після цієї трагедії сенатор повідомив про неї поліцію. Тиждень пізніше він про це говорив на телевізії. Але його звіт залишає деякі неясні місця, які хоче прокуратор вияснити на розправі, де зізнавали б всі свідки, що були на прийнятті разом із панною Копечне і сен. Е. М. Кеннеді.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ СХВАЛИЛА законопроєкт про безпеку праці вуглекопів, про що мають подбати власники копалень. Закон схвалено більшістю 389 до 4-ох голосів. За цей закон змагалося робітництво сто років. Місяць тому Сенат схвалив подібний законопроєкт, різницю має вирівняти окрема сенатсько - палатна конференція. Майже рік тому в копальні вугілля ч. 3 у Вест Вірджінії згинули 78 вуглекопів під час і після експльозії. Новий законопроєкт забороняє курити під землею та користати зі світла, що могло б спричинити пожежу, і домагається засобів проти скель, що можуть відриватися, та поліпшення вентиляції.